اگر احساس خواب به شما دست داد در مکان امنی مانند پارکینگ‌های جاده‌ای خودرو را متوقف کنید و از توقف در شانه بزرگراه خودداری کنید.

پرتره

کمونیست پیر

۱۵ سال پیش در چنین روزی (۱۳ سامبر ۲۰۰۳)، حیدر علیرضا اوغلو علی‌اف، معروف به حیدر علی‌اف، رئیس‌جمهوری آذربایجان، در شهر کلیولند ایالت اوهایو آمریکا درگذشت. او بعد از ایاز مطلب‌اف و ابوالفضل ایلچی‌بیگ، در سال ۱۹۹۳ به مقام ریاست‌جمهوری کشور نوپای آذربایجان رسید و به مدت ۱۰ سال بر این سرزمین حکم راند. علی‌اف در دوران اتحاد جماهیر شوروی از دبیر کلی حزب کمونیست آذربایجان، به معاونت نخست‌وزیری در اتحاد جماهیر شوروی رسید. بسیاری در آن ایام علی‌اف را رهبر بعدی شوروی قلمداد می‌کردند، اما با به قدرت رسیدن میخائیل گورباچف، ستاره اقبال علی‌اف نیز رو به افول گذاشت و از دفتر سیاسی حزب کمونیست اخراج شد. او پس از فروپاشی شوروی مدتی را نیز رئیس‌جمهوری منطقه خودمختار نخجوان بود.

تذکره

دانشمند تام و تمام

«روایت است که ابوریحان در بستر مرگ، به یاد مسأله‌ای افتاد و آن را از علی‌بن عیسی که به دیدن او آمده بود، پرسید. شیخ گفت: ای حکیم بزرگوار اکنون چه جای این سوال است؟ ابوریحان پاسخ داد: کدام‌یک از این دو امر بهتر است؟ بدانم و بمیرم یا ندانم و نادان درگذرم؟» این حکایتی است که در یکی از کتاب‌های دوره دبستان برای نخستین بار دانش‌آموزان را با نام یکی از بلندآوازه‌ترین دانشمندان تاریخ ایران جهان اسلام آشنا می‌کند. ابوریحان محمدبن احمد بیرونی، دانشمند، ریاضیدان، ستاره‌شناس، تقویم‌شناس، انسان‌شناس، هندشناس، تاریخ‌نگار، گاه‌نگار و طبیعیدان برجسته ایرانی که در طول تاریخ علم و ادب ایران و جهان صفت تام و تمام «همه‌چیزدان» را به خود اختصاص داده است. بیرونی زبان‌های خوارزمی، فارسی، عربی و سانسکریت را می‌دانست و زبان‌های یونانی، عبری و سُریانی را می‌شناخت. او یکی از کسانی بود که برای نخستین بار شعاع زمین را محاسبه کرد. به خاطر خدمات او به علم ستاره‌شناسی یکی از دهانه‌های ماه را «بیرونی» نام نهاده‌اند. ابوریحان بیرونی ۹۷۰ سال پیش در چنین روزی، برابر آذر ۴۲۷ خورشیدی در غزنین درگذشت.

فوکوس

سوءتغذیه در اوگاندا - ۱۹۸۰

مایک ولز عکاس بریتانیایی در سفر به کشور اوگاندا که اوایل دهه ۹۰ میلادی دچار قحطی شدیدی شده بود این عکس را ثبت کرد. عکس ولز مدتی بعد به عنوان بهترین عکس خبری سال انتخاب شد.

فرجام

صدام در دام

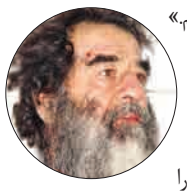

«خانم‌ها و آقایان، او را گرفتیم.» این جمله‌ای بود که ۱۵ سال پیش پل برمر حاکم موقت آمریکایی عراق در کنفرانسی مطبوعاتی در بغداد به زبان آورد و دستگیری رئیس‌جمهوری مخلوع عراق را به جهانیان خبر داد. ۱۳ دسامبر ۲۰۰۳ میلادی روزی بود که صدام حسین طی عملیات موسوم به سپیده‌دم سرخ در روستایی نزدیک تکریت توسط نظامیان آمریکایی از یک چاله بیرون کشیده شد. محل اختفای او را یک عراقی به نیروهای آمریکایی لو داده بود و پس از دستگیری نیز با توجه به شهرت افسانه‌ای مربوط به بدل‌های متعدد صدام در افواه مردم، از او آزمایش دی‌ان‌ای به عمل آمد تا مطمئن شوند به کاهدان نزده‌اند. شورشیان هوادار حزب بعث که در نقاط مختلف عراق با نیروهای آمریکایی در نبرد بودند با این که اسیر شدن صدام حسین را باور نداشتند در بیانیه‌های خود بر پایداری رئیس‌جمهوری خود در زندان اشغالگران تأکید می‌کردند، اما چندی بعد انتشار عکسی از صدام در روزنامه نیویورک پست در حالی که پاچه زیرشلواری خود را بالا زده و مشغول شستن رخت چرک‌هایش در یک تشت پلاستیکی بود، همه ابهت سردار قادسیه را پودر کرد.

دژاوو

غولی که از بطری بیرون آمد

در اجلاس اخیر گروه بیست که در بوئنوس آیرس پایتخت آرژانتین برگزار شد، توجه رسانه‌های جهان بیش از هر چیز معطوف به دو مقوله بود: نخست رفتارهای دونالد ترامپ و دوم محمدبن سلمان ولیعهد جوان سعودی که ماجرای قتل جمال خاشقجی همچون شبحی بالای سرش می‌چرخید. این اشتیاق تا بدانجا بود که عکس یادگاری سران کشورهای عضو گروه ۲۰ با تمرکز بر قرارگیری بن‌سلمان در گوشه کادر و دورترین نقطه به مرکز عکس، به موضوع نخست تحلیل‌ها در رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی تبدیل شد. اما درست وقتی همه درگیر این بودند که جدیدترین توییت دونالد ترامپ چه می‌تواند باشد و امانوئل مکرون در گفت‌وگوی خود با بن سلمان چه نکته‌ای را به او گوشزد کرده است، رئیس‌جمهوری یکی از کشورها در ردیف نخست عکس یادگاری سران در فاصله‌ای نه‌چندان دور از دونالد ترامپ و ولادیمیر پوتین ایستاد، رو به دوربین‌ها خندید، در جلسات با رئیس‌جمهوری آمریکا بر سر تعرفه‌های تجاری چانه زد و بعد از پایان اجلاس نیز بی‌سروصدا به کشورش برگشت. چه کسی؟ شی جین پینگ، رئیس‌جمهوری چین.

چین و رشد اقتصادی سه برابر آمریکا

صحبت از چین است. کشوری که تا ۲۵ سال پیش چیزی کمتر از ۲ درصد اقتصاد جهان را در اختیار داشت و این رقم امسال به ۱۵ درصد رسیده است. دومین اقتصاد بزرگ جهان در کمتر از ربع قرن غول‌هایی چون ژاپن، آلمان، فرانسه، انگلستان را پشت سر گذاشت و اکنون برای رسیدن به رتبه نخست تنها یک مانع یعنی ایالات متحده را پیش‌روی خود می‌بیند. در همین لحظه که شما به مرور این سطور مشغولید، رشد

اقتصادی چین با رقمی سه برابر رشد اقتصادی ایالات متحده آمریکا سیر صعودی خود را ادامه می‌دهد و عجیب آن که چهار یا حتی پنج برابر شدن این رشد از دید کارشناسان امری غیرقابل دسترس نیست. اگر اعداد و ارقام فوق غیرقابل باور به نظر می‌رسند، تنها به این نکته کافی است توجه داشته باشید که از ۲۰ شرکت برتر حوزه فناوری و غول‌های حوزه آی‌تی در دنیا ۹ شرکت چینی و ۱۱ شرکت باقی‌مانده آمریکایی هستند و تو خود حدیث مفصل بخوان از این مجمل.

چشم‌طمع پکن به سهم دیگران در بازار

اگر عرصه اقتصاد جهانی را بازاری ۸۰ تریلیون دلاری در نظر بگیریم، ایالات متحده آمریکا با سهمی نزدیک به ۲۰ تریلیون دلار، نزدیک به یک‌چهارم این بازار را در اختیار خود دارد. بعد از آمریکا، این چین است که با ۱۲ تریلیون دلار، یک‌ششم بازار را از آن خود کرده و البته که با اشتهایی سیری‌ناپذیر دست‌اندازی به سهم دیگر کشورها را نیز از نظر دور نمی‌دارد. دونالد ترامپ خوب می‌داند که بخشی از موقعیت ایده‌آل کنونی چین مرهون راهی است که طی دو دهه گذشته ایالات متحده با قراردادهای تجاری یکطرفه و بدون توجه به تراز تجاری مقابل پای این کشور گشود. امروز ترامپ انتظار دارد پکن سپاسگزار حاتم‌بخشی گذشته واشنگتن بوده و در عرصه تجارت دوجانبه پای خود را از گلیمش درازتر نکند! رئیس‌جمهوری آمریکا خوب می‌داند که برای بلعیده‌نشدن توسط چین راه‌های فرار متنوعی در اختیار ندارد، چه آن که غول زرد مدت‌ها قبل از بطری خارج شده و بازگرداندن آن دیگر محال می‌نماید.

معما

وقتی قند کام مشروطه را شیرین کرد!

امروز مصادف است با سالروز مهاجرت علما از تهران به ری که در تاریخ سیاسی ایران به مهاجرت صغری شهرت یافته است. ۱۱۴ سال پیش در چنین روزی، برابر ۲۲ آذر ۱۲۸۳ خورشیدی، شخصیت‌هایی چون سیدمحمد طباطبایی، سیدعبدالله بهبهانی، حاج شیخ‌مرتضی آشتیانی و... در اعتراض به درگیری نیروهای حکومتی با مردم، تهران را ترک کرده و راهی حرم عبدالعظیم شدند. اگر بخواهیم چکیده دوران سلطنت مظفرالدین‌شاه قاجار را در یکی دو جمله بر زبان آوریم، هیچ بدیلی مناسب‌تر از دیالوگی که علی حاتمی در فیلم «کمال‌الملک» در دهان علی نصیریان بازیگر نقش مظفرالدین‌شاه گذاشت، نمی‌یابیم که گفت: «اکثر عمر ما در دوران ولیعهدی گذشت و رسم پادشاهی را خوب نمی‌دانیم». و به‌واقع چنین بود که اگر نبود، شخصی خودرأی چون عین‌الدوله را به صدراعظمی بر نمی‌گزید و یک خارجی مثل ژوزف نوز معروف به موسیو نوز بلژیکی را بر گمرکات کشور سروری نمی‌داد.

فلک کردن بازاری‌ها به خاطر گرانی قند

مظفرالدین‌شاه پس از رسیدن به سلطنت به دلیل طبع همیشه بیمار خود، استراحت در ییلاقات اطراف تهران، سپردن سیاست به اقربا و نزدیکان همچون امثال عین‌الدوله را در دستور کار خود قرار داد، اما ماجرایی که به غائله مهاجرت روحانیون از تهران منجر شد، از گرانی قند کلید خورد. در آن ایام قند که کالایی پرمصرف و محبوب بین مردم ایران بود و از روسیه وارد می‌شد، اما جنگ بین ژاپن و روسیه واردات این کالا را دچار وقفه کرد و از طرفی تعرفه‌ای هم که موسیو نوز بلژیکی رئیس وقت اداره گمرکات بر این محصول بسته بود، قیمت آن را بشدت افزایش داد. در این ایام علاءالدوله حاکم وقت تهران به اشاره عین‌الدوله تعدادی از بازاریان را به بهانه گران کردن قند و در واقع به تلافی چغلی چندوقت پیش آنان نزد شاه و شکایت از موسیو نوز، به دارالحکومه فرا خوانده و تعدادی از آنان را فلک می‌کند. در پی این اتفاق، بازار به حالت تعطیل درآمده و از آن‌سو روحانیون سرشناس تهران نیز به حمایت از بازاریان که به‌واقع در گرانی‌های پیش‌آمده کمترین تقصیر را بر گردن داشتند، برخاستند.

وعده‌های محقق‌نشده و مهاجرت کبری

تعطیل شدن بازار و بی‌توجهی بازاریان و علما به تهدیدهای عین‌الدوله نهایتا سبب شد علاءالدوله حاکم تهران به دستور صدراعظم قوای نظامی خود را وارد ماجرا کند که نتیجه آن کشته‌شدن تعدادی از مردم تهران در زدوخوردها بود. علما پس از این واقعه، تصمیم به مهاجرت از تهران گرفتند. این تصمیم به مرحله عمل درآمد و عین‌الدوله را بیش از پیش خشمگین ساخت. در این ایام است که مظفرالدین‌شاه برای نخستین‌بار از وقایع پیش‌آمده مطلع شده و به تهران بازمی‌گردد. بعد از مدتی متحصنین شرایط خود برای بازگشت به تهران مثل برکناری موسیو نوز و علاءالدوله را به اطلاع شاه می‌رسانند و مظفرالدین‌شاه همه شروط را می‌پذیرد. متحصنین بعد از قول مساعد شاه به تهران بازمی‌گردند اما کینه عین‌الدوله از آنان موجب می‌شود در عملی‌شدن وعده‌ها وقفه‌ای طولانی حاصل شود که این وقفه درنهایت مهاجرت کبری علما به قم، تأسیس عدالتخانه و انقلاب مشروطه را در پی داشت.

جدول شماره ۱۵۶۹

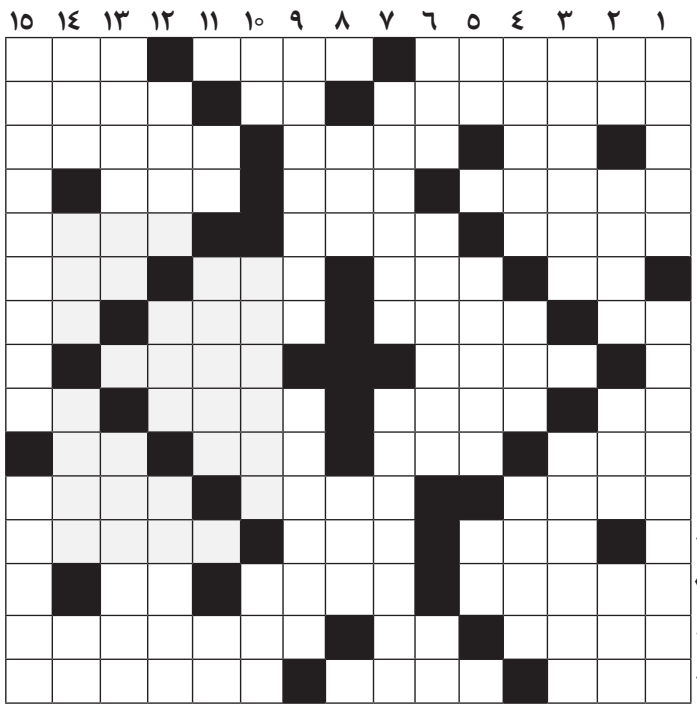

افقی

۱- خوردن غذای اندک برای رفع گرسنگی- از میوه‌ها- واحدی نظامی

۲- نگهبان ساکن در مدرسه- عدد اول- وحشت

۳- ویتامین جدولی- از رشته‌های قایقرانی- میکروب بیماری‌زا

۴- مقام و منزلت- خزنده خوش خط و خال- حیوان مفیداهلی

۵- دریغ و افسوس- عارضه نزدیک‌بینی- از ماهی‌های جنوب

۶- چای انگلیسی زبان- دیوار بلند- علامت اختصاری سازمان هواشناسی- نوعی پرنده

۷- ضمیر اشاره- باور قلبی- لجباز- ضمیر انگلیسی

۸- ردواثر- افسار

۹- برجستگی سوهان- سایبان درشکه و اتومبیل- نویسنده انگلیسی لبه تیغ- راه شاعرانه

۱۰- نمونه خروار- ذریه- نفرین- یک و یک

۱۱- همراه جادو- بالاترین رنگ- زن خالدار

۱۲- آنتی فاز- نوعی برادر و خواهر- امتحان‌کننده

۱۳- رواق- بازار بی‌رونق- خاندان

۱۴- رهگذر- کجاست؟- نام قدیم همدان

۱۵- نوعی سبزی- بینوا- فتواخواستن

عمودی

۱- سهل‌انگاری- پیش‌نماز مسجد

۲- شامل همه- رها شدن- شادی و خوشی- دربازی می‌گیرند

۳- عامل فلج اطفال- بیماری مالاریا

۴- جانشینی- دندان تیز درندگان- رود بزرگ فرانسه

۵- وحشی- قرین شدن با یکدیگر- هرگز عرب

۶- گاو تبتی- گوسفند استرالیایی- سطح دست

۷- از شهرهای استان گلستان- افزایش آن در خون باعث سخت‌شدن جدار شریان‌ها و ناراحتی‌های قلبی می‌شود

۸- کشتی جنگی- شهری در آلمان

۹- تیمی معتبر در فوتبال انگلیس- فرشتگان

۱۰- فرمولی برای مسابقات اتومبیلرانی- کلکسیون- نقاش و مجسمه‌ساز فرانسوی

۱۱- سگ گالیور- شهری در چین- فلز سرچشمه

۱۲- جوهر قلیا- واحد شیشه- سرزنش کردن

۱۳- نیم الوار زیر ریل- اتحاد موقت نیروهای سیاسی برای رسیدن به هدفی معین

۱۴- ذره باردار- شهری در سیستان- نیزه‌دار- الفبای موسیقی

۱۵- شیرعاری از میکروب- پایان

حل جدول شماره ۱۵۶۸

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	م	ح	ص	ل	■	ص	ا	ح	ب	ا	ل	ز	م	ا	ن
۲	ه	ر	م	■	چ	د	ی	■	ک	ن	چ	■	ش	ر	م
۳	ر	چ	■	چ	ل	ا	ل	ت	■	س	و	ر	■	س	ر
۴	ا	■	س	ا	ب	ق	■	ر	م	■	ح	م	ل	■	ه
۵	ن	ا	خ	ن	ک	■	س	ی	ل	ی	■	ق	ن	د	■
۶	ا	ر	ن	ب	■	ن	ی	ا	ک	ا	ن	■	ز	و	م
۷	ح	ض	و	■	ر	گ	■	ک	■	ر	د	ا	■	ر	ث
۸	م	■	ر	ا	د	ا	ر	■	ک	ا	ر	و	ن	■	ن
۹	د	ز	■	م	ی	ت	■	ت	■	ن	ت	■	پ	ل	و
۱۰	ی	و	ن	■	ف	ی	ر	و	ز	ه	■	ک	ت	پ	ی
۱۱	■	چ	ب	ر	■	و	ب	ا	ل	■	م	ت	و	ه	م
۱۲	ف	■	ض	ع	ف	■	ا	ت	■	م	ز	ی	ن	■	ع
۱۳	ر	ش	■	ب	ت	ا	■	ر	گ	ب	ا	ر	■	چ	ن
۱۴	ا	ک	و	■	و	ی	ن	■	ا	ن	د	■	م	ی	و
۱۵	خ	ر	ا	س	ا	ن	ر	ض	و	ی	■	ب	ی	ب	ی